

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

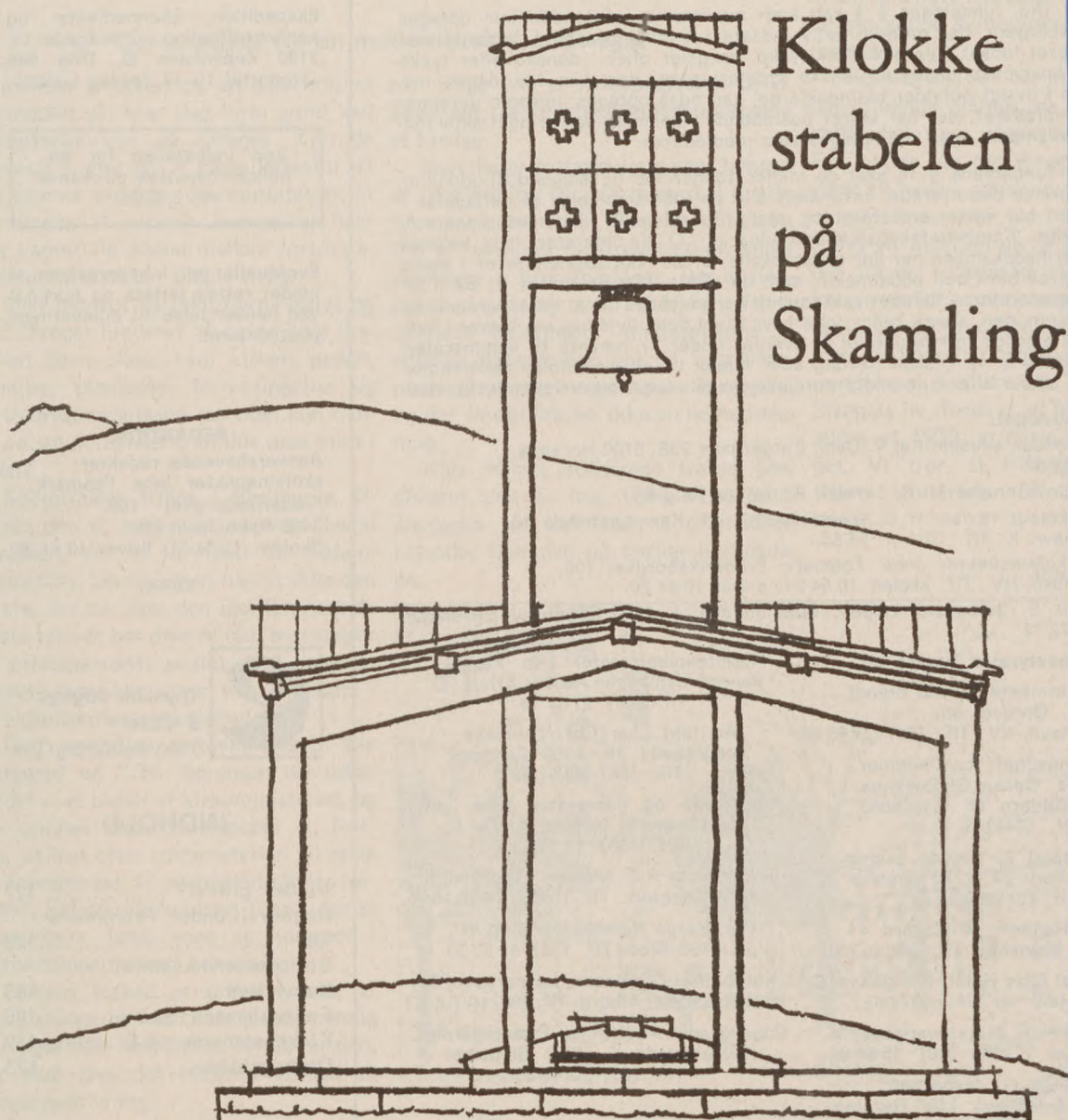
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Klokke stabelen på Skamling

Læs teksten side 129 og 137

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HDS. KGL. HOJHLD PRINSESSE MARGARETHA

Henvendelser om hjælp i henhold til fondens fundats rettes til formanden, konsul Kaj V. Dahl, 8700 Horsens.

Henvendelse ang. feriehemmet på Kegnæs rettes til skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, 2400 København NV.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemme af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men i øvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øget aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. - Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var blevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande - og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Borgergade 23B, 8700 Horsens.
Tlf. (05) 62 39 91

Næstformand: General Fl. B. Larsen, Bruxelles, Belgien.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10,
1169 København K. Tlf. (01) 11 65 55.

Sekretær: Skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109,
2400 København NV. Tlf. skolen 10 54 21, privat 10 41 28.

Politiassistent S. Julsgaard Larsen, Boeslundevej 1, 2700 København, Brønshøj
Tlf. (01) 71 72 72.

Den øvrige bestyrelse består af:

Skræddermester Jacob Brandt,
Ørnevej 63,
2400 København NV. Tlf. (01) 34 95 60

Afdelingschef, civilingeniør
Mogens Dyre, Gildbækhus,
6430 Gildbro pr. Nordborg
Tlf. (044) 5 12 32

Overpostbud E. Holger Grome
Tårnby Torv 24, 2770 Kastrup
Tlf. (01) 50 33 86

Alberti Hansen, Arildsgård 41,
2700 Kbh. Brønshøj. Tlf. Bella 3162

Bankprokurist Olav Holst, Bengtsgade 6,
2900 Hellerup. Tlf. HE 7780.

Rektor Paul Holt, Præstevangsvej 35,
8210 Århus V. Tlf. (06) 15 48 05

Direktør G. Jespersen,
Herning Klædefabrik, 7400 Herning
Tlf. (07) 12 11 84

Oberst K. Kjeldsen, Rollosvej 3,
5200 Odense V. Tlf. (09) 12 66 03

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, 8000 Århus C
Tlf. (06) 27 04 29

Arkitekt Ove Chr. Lembcke,
Brødregade 19, 8900 Randers.
Tlf. (06) 42 51 30

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, 8000 Århus C.
Tlf. (06) 13 57 23

Førstelærer P. E. Mahler, Fåborgvej 5,
5631 Ebberup. Tlf. (09) 74 12 15

Dr. Børge Næsted, Hviding st.
pr. 6760 Ribe. Tlf. (05) 44 53 33

Kontorchef O. Olesen, Leonorasvej 8,
9000 Hasseris, Ålborg. Tlf. (08) 18 04 51

Sognepræst Poul Riis, Præstegården,
Herrestræde 1, 4200 Slagelse.
Tlf. (03) 52 05 33

Fhv. justitsminister Knud Thestrup,
Folketinget, Kbh. K.

Bladet »PIGTRÅD«

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 11 numre årligt.

Ved bestilling af abonnement benyttes girokonto nr. 780.

ANNONCER:

Ekspedition, abonnements- og annonce-afdeling: Grenågade 14, 2100 København Ø. TRIA 888 (kontortid 10-12, lørdag lukket).

Ved indbetaling for annoncer benyttes girokonto nr. 5 55 38.

Eventuelle fejl i besørgelsen af bladet rettes lettest og hurtigst ved henvendelse til udleveringspostkontoret.

REDAKTION:

Ansvarshavende redaktør: skoleinspektør Johs. Fosmark, Frederiksborgvej 109, 2400 København NV. Skolen: 10 54 21, Privat 10 41 28.

TRYK:

Thyholm Bogtryk
& Offset
7790 Hvidbjerg/Thy

INDHOLD

Falder gittret?	127
Region III under Trommers lup	129
Emigranterne samlet i København	133
Fangestævnet i Skåne	135
Klokkestabelen på Skamling	137
Dagbogsblade	173

FALDER GITTERET?

Der arbejdes for en modernisering af Strøget

Mellem en kvart og en halv million mennesker går hver dag forbi gitret ved Helligåndskirken på Strøget. Kun de færreste finder på at kigge indenfor på det grønne område, og resultatet er, at hundreder af tusinde mennesker hver dag kanter sig afsted mellem fortovsrestauranterne på det smalle strøg.

Men hvorfor så ikke fjerne gitret og lave Strøget bredere? Hvorfor ikke skabe en åben plads, hvor kirken, gaden, træerne, plænerne, forretningerne og fortovsrestauranterne sammen kan danne en smuk helhed – en lille oase midt i byen?

Spørgsmålet stilles i Berlingske Tidende den 6. august af direktør Svend Knudsen, der er formand for Københavns City Center, men han er ikke den første, der har fået den ide. Gennem de sidste tyve år har diverse råd, bestyrelser og privatpersoner puslet med lignende tanker, men længst er man kommet i Helligåndskirkens menighedsråd.

Det egentlige projekt – det, Ole Nørgaard og C.Th. Sørensen har udarbejdet – er betalt af kirkeministeriet, og her oplyser departementschef A. Roesen, at han efter sommerferien vil rette en forespørgsel til menighedsrådets formand, højesteretsdommer Tamm, for at høre, hvor langt man er kommet i forhandlingerne med kommunen.

Selvom kirken er privat grund, er forhandlingerne med kommunen nemlig af meget stor betydning, for det er den, der skal give det endelige tilsagn til gitrets nedrivning.

Departementschef Roesen fortæller: – Det projekt, det drejer sig om, er resultatet af et møde, vi holdt i kirkeministeriet for et par år siden. Her var kongelig bygningsinspektør Koppel, menighedsråd og andre involverede perso-

ner enige om at lade professor C.Th. Sørensen fra kunstakademiet udarbejde et forslag.

Men der er forfærdelig mange hensyn at tage stilling til, når man skal drøfte fjernelse eller ikke fjernelse af gitret. Der er hensynet til Strøget og en mulig placering af et kaffehjørne. Der er hensynet til gaderne omkring kirken. Til de ukendte KZ-fangers mindesmærke og endelig spørgsmålet om en børnelegeplads. Det er en meget vanskelig opgave, og der findes faktisk ikke en helhedsløsning.

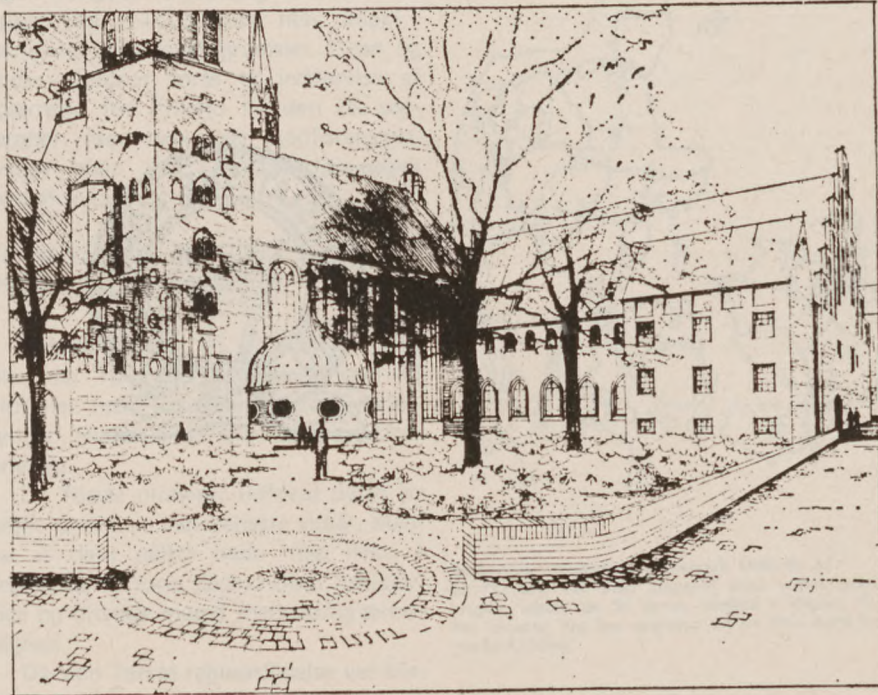
Kåre Klints stiliserede trefod blev afsløret den 5. maj 1950, altså på 5 års-dagen for befrielsen. I offerskålen brænder flammen på særlige højtidsdage.

Når mindesmærket står danske KZ-fanger så nær, skyldes det, at der under det er gravsat en urne med asken af den ukendte KZ-fange. Ukendt – fordi han skulle symbolisere alle, der blev dernelde.

Ingen af os, der var med, vil glemme det gribende øjeblik, da Birgers moder stilfærdigt kom vandrende med urnen. For hende var det Birger, der nu blev stedt til hvile i dansk jord. Han var fars og mors eneste søn.

Vi vil inderligt gerne deltage i arbejdet for en frilæggelse af Helligåndskirken, men for os er bevæggrunden naturligvis ikke en modernisering af Strøget, men et inderligt ønske om at rykke mindet om den ukendte KZ-fange ind i Strøgets liv, fordi vi vil fortælle unge og ældre af 1973, at dette ikke må gentages. Vi tror, at frilæggelsen af Kåre Klints stiliserede trefod kan bidrage hertil.

Johannes Fosmark

Ole Nørgaard og C. Th. Sørensens forslag til en rododendron-have bag Helligåndskirken

Johs. SCHOU A/S
FARVE- & LAKFABRIK

Vamdrup

K. Jørgensen

Silkeborg

TH. LAURSEN'S BOGTRYKKERI

Tønder

REGION III VAR DEN LILLE REGION MED DE STORE VANSKELIGHEDER

Til foråret kan ventes en ny bog af professor Aage Trommer. Den er resultatet af Trommers arbejde gennem de sidste 10 år, hvor han har haft til opgave at skrive Region III's historie.

Trommers doktordisputats blev meget omtalt, da den gav jernbanesabotagen en helt anden placering i okkupationsårenes kamp, end vi er vant til.

For Region III var jernbanesabotagen i forgrunden, så nu venter vi spændt på Trommers nye arbejde – ikke blot i Syd- og Sønderjylland – men i hele Danmark.

Vi bringer her træk af regionens historie:

Modstandsbevægelsen var under krigen organiseret i regioner. Region III strakte sig fra grænsen til en linie nord for Varde-Kolding og omfattede altså Syd- og Sønderjylland. Hvad folketal angår, var denne region den mindste i landet. Arbejdet her mødte mange hindringer, men alligevel løste regionen betydningsfulde opgaver. Den blev kaldt "den lille region med de store vanskeligheder".

Første folkestrejke udbrød i Esbjerg

Modstandsbevægelsens første aktion i området fandt sted i Esbjerg den 4. oktober 1942, da en tysk militærbarak nedbrændte. Dette natlige bål gav signal til yderligere modstand, og fem måneder efter – den 11. marts 1943 – blev den første regulære bombe bragt til sprængning ved Tjæreborg. Allerede disse aktioner var koordineret med modstandsarbejdet i det øvrige land. Det vil tjene Esbjerg-sabotørerne til uviselig hæder, at deres arbejde i løbet af sommeren 1943 – ofte kun udført med en æske tændstikker – fik vidtrækkende

de og afgørende følger. Dette arbejde kulminerede natten mellem den 6. og 7. august, da der igen flammede bål over byen – en aktion, der fremkaldte den første folkestrejke i Danmark.

Strejken bredte sig over Odense og Ålborg til det ganske land, og resultatet blev den 29. august. Politikerne indså da, at ikke blot modstandsbevægelsen, men også store dele af befolkningen sagde klart nej til ethvert politisk samarbejde med tyskerne. Det var under denne tvang, politikerne trak sig tilbage – og resten af krigen blev præget af rene linier i forholdet til besættelsesmagten: Tyskerne var fjender, og de skulle bekæmpes.

De første bomber sprang i Tønder

I selve Sønderjylland kom arbejdet igang omtrent samtidig. I juni 1943 sprang de første bomber i Tønder i røgkamrene på otte lokomotiver, og ved samme lejlighed blev en drejeskive ødelagt. Kongens fødselsdag i 1943 blev fejret, ved at 62 bomber blev udlagt i jernbanenettet langs grænsen. Disse og andre aktioner førte til indførelse af spærretid for Jylland fra den 26. september. Men tyskerne modforanstaltninger hjalp ikke. Modstandsbevægelsens aktivitet tog til.

40 aktioner den 28. november 1943 i Sønderjylland

Natten til den 28. november 1943 blev der foretaget ikke færre end 40 aktioner mod jernbanenettet i Sønderjylland. Blandt andet blev 20 sporskifter ødelagt.

De første pionerer udførte dette arbejde under de vanskeligste vilkår. Mange af dem måtte bøde med livet. I regionens historie huskes disse initiativrige og dristige mænd med særlig ærbødighed.

Da den første regionsledelse var blevet oprettet i januar 1944 som et beskedent led i de allieredes krigsførel-

se, ændrede arbejdet karakter. Man kom da ind på at sondre mellem ventegrupper (R-grupper) der i tilfælde af krigshandlinger skulle støtte de allierede tropper – og sabotagegrupper (R 1-grupper) der straks skulle gå i aktion og først og fremmest søge at forstyrre og ødelægge tyskernes forbindelseslinier mod syd.

Landsdelen en flaskehals

Dette kampmål blev vigtigt i Syd- og Sønderjylland, navnlig efter at invasionen i Normandiet var påbegyndt den 6.6. 1944 (D-dag). Tyskerne søgte da at få forstærkninger frem til Frankrig – også fra Norge og Danmark – og disse troppetransporter gjaldt det for modstandsbevægelsen at forsinke mest muligt. Dette kunne bedst ske i Region III.

Afsporede jernbanetog i Danmark 1940-45. Af de 112 tog, der blev afsporet eller væltet under krigen, mødte de 34 deres skæbne i Region III, der strakte sig fra grænsen til en linie nord for Varde-Kolding.

STØT KAMPEN MOD KRÆFTEN
N.L. N.N.

MOSEBY EMBALLAGEFABRIK
Moseby pr. Horbelev
(03) 844055

Skandinavisk Motor Co. A/S
Bonnemarksvej 12-16
Glostrup

RONDO RADIO A/S
Stengade 28, Helsingør
Tlf. (03) 21 20 04

LØGSTØR AVIS
Tlf. (08) 67 10 13

Børst tænder to gange om dagen!
B. L. T. H.

MALERNES FAGFORENING
København

BY- & LANDBOSPAREKASSEN
Frederikshavn

STØT
Kammeraternes Hjælpefond!

PETERSEN & DRÆBY
Instrumentfabrik
Hillerød

AGA LYSKOPIERINGSANSTALT A/S
Dr. Olgasvej 2 - Kbh. F

VÆRN OM NATUREN!

Landsdelen var som en flaskehals, som de tyske tropper nødvendigvis skulle igennem.

Store krav til 252 sabotører

Modstandsbevægelsen havde lige før kapitulationen 4.043 mand i området. Af dem var de 252 aktive sabotører (R 1-folk). Disse sidste skulle iflg. instruksen "opfylde de strengeste krav til fysisk udholdenhed, mod, dristighed og beslutsomhed ... være dygtige til våbenbrug og specialister i brug af sprængstof".

378 sprængninger

Aktionerne mod jernbanenettet resulterede i 378 sprængninger. Men der var knaphed på sprængstof og våben i denne del af Jylland, idet nedkastningerne fandt sted i Nordjylland. Kun under store vanskeligheder kunne containernes indhold føres den lange vej til Sydjylland. Man måtte derfor økonomisere med det sprængstof, man havde, og helst vælte et tog, hvor gang man nåede frem til jernbanelinien. Dette lykkedes i Region III i højere grad end noget andet sted i Danmark.

34 tog blev afsporet

Af de 112 tog, der blev afsporet eller væltet her i landet under krigen, mødte de 34 deres skæbne i Region III (jvf. kortet). Af 16 ødelagte vandtårne til brug for lokomotiver, stod de 7 i Region III. Af 24 broer lå de 7 hernede, og af 383 sporskifter var de 85 i brug i Syd- og Sønderjylland. For at kunne vurdere disse tal må man tage i betragtning, at regionen havde omkring 1/10 af landets befolkning.

Divisioner fra Norge forsinkes i ugevis

Følgen blev, at tyskerne kun med stor forsinkelse nåede gennem Jylland. Flere divisioner, der kom fra Norge over Frederikshavn, blev forsinket i ugevis.

Til denne jernbanesabotage kom aktionerne mod fabrikker, skibe, værnemagtsdepoter o.l.

Regionen måtte opbygges tre gange

Men denne kamp var ikke uden tab. Tre gange måtte modstandsbevægelsen opbygges i regionen, fordi Gestapo havde revet den op. Dens medlemmer blev arresteret, underkastet tortur, ført til koncentrationslejre i Tyskland, skudt under aktion eller henrettet.

Gestapo satte hårdt ind i Syd- og Sønderjylland. Her var jernbanerne enkeltsporede, og her måtte sabotagen derfor først og fremmest bringes til ophør. Her skulle modstandsbevægelsens samarbejde med de allierede under krigshandlinger formentlig først stå sin prøve – og Gestapo måtte på forhånd ødelægge dette samarbejdes muligheder. Med hovedkvarter i Kolding havde Gestapo afdelinger i Esbjerg, Åbenrå og Haderslev. Landsdelen havde tyskernes særlige bevågenhed.

Kodenøglen karakteriserer også regionens moral

Dette hindrede imidlertid ikke modstandsbevægelsen i at holde ud. En af de sidste kodenøgler, der blev anvendt i regionen, faldt til sidst i Gestapos hænder. Det var ventet. Den blev modstandsbevægelsens hilsen til fjenden:

*For de gamle, der faldt
er der ny overalt,
de vil møde, hver gang, der bliver kaldt.*

Men de, der faldt, huskes af gamle kammerater.

Og de vil ikke heller blive glemt af dem, for hvis frihed de gav deres liv.

Det er dem, vi kan takke for, at vi i dag med tålelig samvittighed kan tænke tilbage på et mørkt afsnit af Danmarks historie.

Kammeraternes Hjælpefond

er raske kammeraters hilsen
til de syge

LANDSFEST

Erhvervshæmmede København-afdeling afholder landsfest lørdag den 2. september 1972 kl. 18.30 i Land og Folks selskabslokale, Dronningens Tværgade 3.

Prisen, incl. en platte (smørrebrød), to øl, en snaps, kaffe m/småkager samt underholdning og dans (4 mands orkester) bliver pr. pers. kr. 25,00.

Tilmeldingen – DER ER BINDENDE, p.gr.a. begrænset plads – kan ske til:

Arne Hedegård Rasmussen, Bredegrund 15/4 th. 2300 København S, tlf. (01) 58 99 54.

Rud Larsen, Trægården 6/4 th. 2300 København S, tlf. (01) 58 76 07.

Kai Wadsbach Petersen, Guldbergs Have 29/1, 2200 København N, tlf. (01) 39 77 27.

På gensyn den 2. september kl. 18.30.

Bestyrelsen

FRIHEDSKAMPEN I BILLEDER

Den 29. august åbnes på Frihedsmuseet en udstilling: Frihedskampen i billeder.

Udstillingen vil omfatte malerier, akvareller og tegninger udført under besættelsen og omhandlende emner med tilknytning til frihedskampen. Blandt de udstillede arbejder kan blandt andre nævnes tegninger og akvareller af Herluf Bidstrup, Erling Frederiksen, Knud Nellemose, Per Ulrich og G. Østerberg. Desuden udstiller den tidligere Auschwitz-fange Olly Ritterband tre malerier fra Auschwitz.

Udstillingen vil være åben fra den 29. august til den 10. september 1972 i museets normale åbningstid, der er hverdage kl. 10-16 (mandag lukket) og søndage kl. 10-17.

DER FINDES kun een gruppe mennesker, det frihedselskende demokrati ikke kan tolerere.

Det er dem, der vil misbruge friheden til at tage magten – for derefter at bruge magten til at afskaffe friheden.

Søren Holm

<p>JOH. de NEERGAARD Førslev Gods</p>	<p>☐ SUNDS Skal De købe eller sælge i Herning, Sunds, Karup, Vi- borg, da kontakt Nørrevangs Ejendomskontor v. A. ANDERSEN Nørrevang 3 - Sunds Tlf. (07) 14 14 08</p>
<p><i>Aktieselskabet</i> Ålborg Portland-Cement-Fabrik</p> <p>Chr. Brygge 28 Tlf. 11 69 65</p>	<p>A. KRABBENHØFT A/S Strandby Kirkevej 303 6700 ESBJERG Tlf. (05) 12 10 54</p>
<p><i>Asger Mathiassen</i> MORSØ JERN- OG STAALFORRETNING 7900 Nykøbing Mors . Telf. (07) 7214 22 *</p>	<p>V. LINDBLAD Store Torvegade 26 3700 Rønne TLF. (03) 95 05 88 PRIVAT: Haslevej 35</p> <p>Revision Bogføring</p>
<p>SV. AAGE NIELSEN Købmand Kornvænget 68 Ballerup Tlf. 97 07 69</p>	<p>ØST HIMMERLANDS UNGDOMSSKOLE Bælum</p>
<p>CAFÉ STEFANHUS Stefansgade 22 København N Telefon TA 4 01 22</p>	<p>DREIRS UR IMPORT Gothersgade 97 København K Tlf. 15 24 15</p>
<p>RINGKØBING AUTOMOBILFORRETNING A/S Herningvej 46 - Ringkøbing</p>	<p>KRONE Apoteket Randers</p>
<p>STØT Kammeraternes Hjælpefond!</p>	<p>ESTHER HJORTH Manufaktur Fjellerup pr. Tranehus</p>
<p>H. Hansen Slagtermester Storegade 28 Svaneke Tlf. (03) 99 61 69</p>	<p>LINDHOLST & CO. Aabogade 40 - Aarhus</p>

4. maj kollegiet i Åbenrå deltog for fjerde gang og med sit hidtil største hold

Holdet fra 4. maj kollegiet i Åbenrå på en af rasteplasserne under hærvejsmarchen.

Åbenrå. 4. maj kollegiet i Åbenrå har for fjerde gang været repræsenteret på hærvejsmarchen. Første gang var det med individuelt gående, og de tre sidste gange med hold. I år var det fjerde gang, marchen blev afholdt i Viborg og omegn.

Der var distancer på 30, 40 og 45 km, hvor kollegiets hold skulle gennemføre 45 km om lørdagen og det samme om søndagen, altså 90 km i alt. Der var tilmeldt over 7.000 deltagere til weekendens arrangement.

I år deltog kollegiet med det største hold, som det har stillet indtil nu. Næmlig 16 nuværende eller tidligere kollegianere.

Inden holdet mødtes i Åbenrå, var nogle kommet rejsen så langt væk som fra Rendsburg og København.

Træningen påbegyndtes for første gang for deltagernes vedkommende allerede i oktober sidste år, og inden starten på hærvejsmarchen havde man da trænet over 600 km, hvilket er det samme som fra Åbenrå til Frederikshavn og tilbage igen. Turen i Viborg er lidt længere end Åbenrå-Tønder og retur.

For at have gennemført som hold, modtog kollegieholdet et diplom og en holdplakette. Denne, som er nummer tre, vil kollegierådets formand overrække til eforen, oberstløjtnant E.A. Schultz, ved den kommende "indsparkningsfest" på kollegiet.

Dansktalende fange fra Ravensbrück

Da hun var 10 år kom Wanda til Polen fra København, hvor hun var født.

Så kom Hitler-tiden, og Wanda blev indespærret i kvindekonzentrationslejren Ravensbrück nord for Berlin.

Da hun taler og skriver dansk, kom hun i forbindelse med de danske fanger i lejren. Befrielsen oplevede hun i Danmark-Sverige, men hun mistede forbindelsen med de danske fanger, da hun snart vendte tilbage til Polen.

Hun ønsker nu at korrespondere med danske kvinder fra Ravensbrück.

Interesserede bedes skrive direkte til hende: Wanda Zaeik, Bedyniak, Lodz, Ulzacize 16 M 11, Polen.

TUR TIL MEPPEN-VERSEN LEJRENE

Den årlige tur til Meppen-Versen lejrene finder sted den 9. og 10. september. Vi mødes i Meppen lørdag den 9. september kl. 10.00 ved banegården i Meppen og kører så rundt og besøger lejrene.

Søndag formiddag mødes vi i Neuenamme. Vi kører i private vogne på delebasis og man sørger selv for ophold og fortæring. Tilmelding til Alex Binneballe, Elme Alle 43, 2630 Tåstrup, tlf. (01) 99 05 52.

INTERNATIONAL SAMMENKOMST I KØBENHAVN OM TYSKSPROGET EKSLIL UNDER NAZISMEN

Fra den 15/8 til den 18/8 holdtes internationalt symposium i København om forskningen af det tysksprogede eksil i årene efter 1933.

Af forskellige årsager har dette kulturområde været forsømt, skudt til side af øjeblikkets krav gennem årene. Men nu haster det at høste kendskab til hele det slægtled af tysksprogede kulturpersonligheder, der måtte flygte fra nazismen, og som blev spredt over store dele af kloden. Arbejdet bør gøres, mens vidner til og ofre for forsmædelser endnu er i live. I nogle lande er indsamlingen af disse oplysninger i fuld gang, andre steder er opgaven forsømt. Der foreligger enkelte værker af betydning om flygtningene, bl.a. om tyske emigranter i Sverige.

Eksillitteraturen blev til under ganske særlige omstændigheder og må derfor bedømmes ud fra særlige synsvinkler. Man havde derfor til det københavnske symposium foruden litteraturvidenskabsmænd også indbudt bl.a. samtidshistorikere og politologer. Mangeartede situationer og vanskeligheder afspejler sig i eksillitteraturen, ikke blot i prosaen, men også i den "rene" lyrik, som hos nobelpristageren Nelly Sachs og den modernistisk-surrealistiske Paul Celan.

Mange eksilforfattere vendte ikke tilbage fra udlændigheden. Det gjaldt de to nævnte, og det gjaldt Thomas Mann blandt mange andre. Efter 1945 opstod en kløft mellem eksillitteraturen og den hjemlige vestytske. Eksilforfattere blev ikke lukket ind i Gruppe 47 med dens genopbygning af tysk sprog som mål.

<p>TOMMERUP'S BOGTRYKKERI Stege</p>	<p>STØT KAMMERATERNES HJÆLPEFOND</p>
<p>S. LØVSTAD Foto - Kino Herning</p>	<p>UDBYE'S BOGTRYKKERI Staldgårdsgade 38 Vejle</p>
<p>FALCK-ZONEN Trindsøvej - Århus</p>	<p>MIDTJYDSK BRØDFABRIK Lind pr. Herning</p>
<p>GUNNAR MØLLER AUTOLAKERERI Århus</p>	<p>^A/₅ SAVMØLLEN ULLERSLEV Ullerslev - Fyn</p>
<p>FR. SANDER <i>Nedergård pr. Lejbølle.</i></p>	<p>E. Willads Hansen København K</p>
<p>Tag på højskole UNGE HJEMS HØJSKOLE Skåde pr. Højbjerg Tlf. (06) 27 17 77</p>	<p>FÅBORG Møbellager v/Helge Nielsen Svendborgvej 79 Fåborg</p>
<p>NORDISK VENTILATOR CO. A/S Næstved</p>	<p>THORSTED FODERSTOFFORENING Tim pr. Tim</p>
<p>S. Pryds slagter Knudshovedvej 51 5800 Nyborg Tlf. (09) 31 14 30</p>	<p>VESTERVANGENS KIOSK Tobaksvarer — Tipsforhandler Dag- og ugeblade Øl - Vand - Papir og legetøj</p>
<p>SPAREKASSEN Skals 8832 Skals</p>	<p>MINI RADIO & FJERNSYN Vestergade 11 - Herning</p>
<p>ASK FOLKEHØJSKOLE Forberedelse til HF uddannelsen ASK pr. Malling Tlf. (06) 92 71 95</p>	<p>Kastrup Maskinsnedkeri A/S Alleen 2770 Kastrup Tlf. 50 04 00</p>
<p>SAGFORERAUKTIONERNE I ÅRHUS</p>	<p>O. KRUMMELBEIN Svanegade 12 - Thyborøn</p>
<p>STØT KAMMERATERNES HJÆLPEFOND</p>	<p>GULF SERVICE STATION Triangelen - Haslev Vask - Smøring</p>
<p>POUL HENRIKSEN Manufaktur Hjørnet - Vejle</p>	<p>Smedemester Ivan Elbek</p>

Museet for Danmarks Frihedskamp 1940-1945 er et af de mest besøgte museer herhjemme. Fredag den 11. august kom museets besøgende nr. 100.000 i år. Det var Mary Hansen (født i Finland), og hun var ledsaget af Irwin Mendeloff.

Deres Københavns-besøg har en ganske særlig baggrund. De er begge immigranter i Haifa, Israel, og deres sommerferierejse er gået til København, hvor de nu vil gifte sig. De aflagde Frihedsmuseet et besøg, og de blev modtaget af museumsleder, lektor Jørgen H. Barfod. Han overrakte Mary Hansen (for det var hende, der kom først ind af de to, galant nok) en buket blomster, en bog om frihedskampen i Danmark og en lille statuette af en KZ-fange.

Statuetten er fremstillet i Buchenwald af en fransk fange, der forærede den til en dansk politimand, der var hans medfange. Kopier af statuetten kan forresten købes på museet for kr. 35,00 pr. stk.

Fru Mendeloff in spe modtog gaverne, tydeligt overrasket. På billedet ses modtagelsen på museet, som siden sin oprettelse i 1957 har haft godt 2,1 million besøgende.

Fangestævnet i Skåne

"Sammenslutningens" årlige stævne, der traditionen tro, afholdes hvert forår, plejer jo at være "årets begivenhed", og stævnet i år, som vore svenske kammerater fra Bernadottedetachmentet havde tilrettelagt, havde jo nogle forbilleder at leve op til i betragtning af de foregående års succeser, men det må straks erkendes, at efter svenskernes første deltagelse i Ladelund i 1971, havde de taget godt ved lære.

Stævnet 1972, 28.-30. april i semesterstan Erikstorp nær Lund, Landskrona og Helsingborg, var glimrende tilrettelagt, og deltagerantallet var det hidtil største ved samtlige fangestævner, nemlig ca 135.

VORE SVENSKKE KAMMERATER havde klogeligt allieret sig med nogle af vore egne gutter med erfaring i stævnearrangementer, så ved fælles hjælp gik det hele som smurt, så det bliver ikke sidste gang, vi kommer Hinsidan. Vi vender gladeligt tilbage.

Semesterstan, eller som det hedder på dansk, feriebyen Erikstorp, var en særdeles smuk og praktisk ramme om stævnet. Oprindeligt skulle stævnet have været afholdt på Örenäs Slott, men i sidste øjeblik måtte stævnets afholdelse ændres til Erikstorp.

Erikstorps smukke hovedbygning med sine fine og velbevarede interiører, var vort fælles samlingspunkt. Her blev

måltiderne indtaget, men ellers var vi indkvarteret i de ca 50 omkringliggende og særdeles velindrettede "stugar", der alene ved deres dejlige, røde, typisk svenske farve, bød os velkommen.

Selv kondi'en havde arrangementsudvalget tænkt på, for hvor blev der travet rundt på besøg i de forskellige hytter, og hvor var vi blevet godt behandlet, for den første uge efter hjemkomsten fra stævnet gik man rundt og talte "skandinavisk".

VI STARTEDE fredag middag fra Köpenhamn i flere hold, p.g.a. at rederiet i Havnegade, efter vort programs trykning, havde rykket afgangstiden for båden et kvarter frem, var der jo nogle, der vinkede farvel til skibet, men det klarede Cai, han fik samling på de efterladte og fik dem over fra Tuborg Havn.

Resten af fredagen gik med indkvartering, eftermiddagskaffe, middag, hyggeaften og almindelig gensynsglæde med vore norske og svenske kammerater.

Lørdag morgen, efter morgenmaden, startede vi på en bustur til Helsingborg ledsaget af nogle særdeles kyndige og veltalende guides, så jeg er lige ved at påstå, at deltagerne kender Helsingborg og omegn bedre end deres egen hjemby.

På Hamntorget i Helsingborg nedlagde vi ved mindestenene foran rådhuset krans ved det norske og danske mindesmærke, tømte derefter EPA's lager af kaffe, mandler og krabber på dåse, indtog en enkelt fadøl eller to på en overfor liggende bar, spiste en dejlig frokost, som medicinalfabrikken LEO havde inviteret på, og kørte derefter til mindeparken på en kirkegård i Helsingborgs udkant, hvor vi ved monumentet for de polske KZ-fanger, der var afgået ved døden i Sverige efter befrielsen fra lejrene i Tyskland, nedlagde en krans. Ved denne højtidelighed var der repræsentanter tilstede fra den polske ambassade i Stockholm, men det undrede os jo lidt, at Helsingborgs bystyre ikke var repræsenteret ved højtideligheden tidligere på dagen.

Turen gik videre bl.a. til Ramlösa Brunn. Eftermiddagskaffen og/eller øl blev indtaget på Örenäs Slott og lørdag aften blev vor sædvanlige festmiddag afholdt.

DET KULINARISKE grundlag, der jo for os danskere er ret vigtigt, var særdeles fortrinligt, diverse taler var

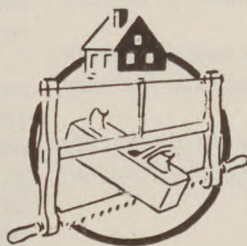
L.I.S.
Kjoler & Bluser
Storegade 10
Helsingør

Thylands Trælasthandel A/S
Vestervig

Hjalmar Jversens Litografiske
Etablissement A/S
København S

Jens Jensen & Sønner
vognmænd
Ålborg

LEM
TØMRER- OG
MASKINSNEDKERI

NYBYGNING
REPARATION

Alt glarmesterarbejde udføres

Søndre Alle 7
6940 Lem Station
Tlf. (07) 34 13 06

K. Kaznelson
København S

**STATSANSTALTEN
FOR LIVSFORSIKRING**

HOVEDAGENTUR
Assurandør JØRGEN OLESEN

JERNBANEPLADSEN 10-12 LYNGBY

***87 20 40**
ZÜRICH FORSIKRING

- en verdensomspændende forsikringsorganisation med erfaring -

Prøv at lægge skuldre til en

korte, klare og koncise, charmetrolden Frode Toft holdt den obligate tale for damerne, og selv Ragnhild syntes, den var god, og det var den! Senere gik snakken og dansen efter båndmusik til ud på de små timer.

Søndag formiddag bød på en hyggelig rundtur i Landskrona med atter et par fortrinlige guides. Det er nu en hyggelig by. Den virker næsten halvt dansk.

Søndagen gik på hæld, opbruddet nærmede sig, vi gjorde klar til hjemrejse, men jeg tror, at vi, der var med, er enige om, at "fangestævnet 1972" var en afgjort succes. Tak til vore svenske kammerater og deres danske medhjælpere for et godt stævne. Jeg glæder mig til stævnet i 1973.

"Lille Børge"

træk. Den største klokke bærer en indskrift forfattet af Region III's sidste militære leder, daværende kaptajn Aage Højland Christenden:

*Landsmænd, lyt til klokkens klang,
stands en stund jer travle gang.
Bed med klokkens bedeslag.
Husk dens stemme:
Aldrig glemme!*

Fire klokker spiller i sommerhalvåret Sankt Jørgens Marchs indledningsstrofer

Fire klokker spiller i sommerhalvåret kl. 12, kl. 15 og kl. 18 de første takter af Sankt Jørgens March – og en stor malmklokke afslutter med bedeslag.

Toner fra Sankt Jørgens March havde været BBC's kaldesignal til Danmark under krigen. Sikrere end nogen anden melodi genkalder den stemningen fra krigens år. Prins Jørgen var en søn af Frederik den III og gift med prinsesse Anna, der i 1702 blev dronning i England. Ægteskabet kom istand på initiativ af John Churchill, senere hertug af Marlborough, Winston Churchill's berømte stamfader. Melodien blev komponeret til bryllupsfesten.

I læ under klokkestabelens tag ligger fire mindeplader af ølandssten anbragt i korsform.

De tre mindeplader bærer navnene på regionens faldne. Hvert navn fortæller om en indsats og om et offer.

På den fjerde sten læser man tre vers, forfattet af Poul Sørensen:

1940 – 1945

*En uvejsapril.
En tordenaugust.
Skjult krig i civil.
Års skimmel og rust.*

*Ny kim under jord.
Sejgt forår på vej.
Fem jernvintre, hvor
april blev til maj.*

*Summen af alt
i ufredens år,
Danske mænd faldt,
Danmark består.*

Mindesmærket blev indviet den 2. maj 1948.

Klokkestabelen på Skamling

MINDESMÆRKEETS HISTORIE

Skamling – mødested for den nationale vækkelse

kelse og dermed den folkelige og politiske kamp mod Tyskland tog sin begyndelse i 1840'erne, og efter 1864 blev Højskamling den plads, hvor sønderjyder og folk fra kongeriget samledes og bekræftede deres vilje til at fortsætte kampen for de tabte landsdele og for en genforening.

Og Skamling havde allerede i forvejen mindesmærker for mænd fra den nationale front, ja, den skamferede støtte på bankens top var i sig selv et synligt udtryk for grænselandets vilkår.

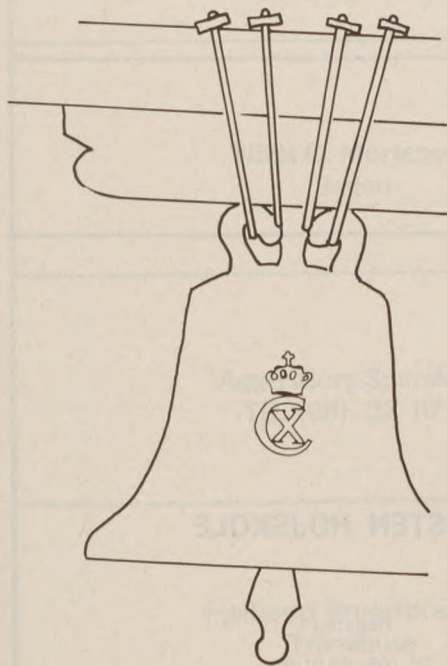
Region III købte syv tønder land

Region III købte derfor for indsamlede midler syn tønder land, der stødte op til Højskamling. Arealet omfattede såvel en top som den vældige gryde, hvor det store befrielsesmøde med mere end 100.000 deltagere blev afholdt sommeren 1945 – det største møde i Norden udenfor København.

Klokkestabelen har altid kaldt til kamp

Det blev arkitekterne Poul Hauge og Ole Kornerup Bang, der tegnede mindesmærket – en klokkestabel. Klokkestabelen havde ned gennem tiderne haft den væsentlige funktion også at kalde til kamp – og nu var den især repræsenteret i Sønderjylland og dermed et sønderjysk vartegn. En klokkestabel i tidens stil ville blive de faldne et værdigt minde.

Øverst i tårnrummet ophængtes fem klokker støbt i malm og udstyret med krone og med Christian den X's navne-

Det var naturligt efter krigen at rejse et mindesmærke på Skamlingsbanken for modstandsbevægelsens faldne i Region III. Regionen havde omfattet både Syd- og Sønderjylland – og Skamlingsbanken ligger netop på gammelt sønderjysk område og dog udenfor det Sønderjylland, der efter 1864 kom under tysk herredømme. Skamling havde også været mødestedet, da den nationale væk-

H. Jensen
Hastrup

Sydsjællands Jernforretning
Næstved

Tømmerhandel K/S
6261 Bredebro
Tlf. (04) 74 15 33

John Larsen
Nygade 3
Skern

TREHØJE KOMMUNE

Krogerup Højskole
Humlebæk

HADSTEN HØJSKOLE

Hadsten
Tlf. (06) 98 01 99

<p>Møbeltransporten Danmark A/S Rådhusplads 16 København Tlf. (01) 12 17 73 blokvognstransport</p>	<p>Activ Stillads Service Hvidovre</p>
<p>Ålborg Anlægsgartneri Ålborg</p>	<p>R. Gundersen Kastbjerg Ålestrup</p>
<p>Svaneke Tricotage- og Manufakturhandel Storegade 10 Svaneke</p>	<p>C.O. Hansen glarmester Horsens</p>
<p>Niels C. Mortensen Seden</p>	<p>Murermester J. Jessen Sommersted</p>
<p>Aggersborg Sparekasse Tlf. (08) 22 10 75</p>	<p>Hirtshals Fiskeauktion Hirtshals</p>
<p>Fjellerup Brugsforening Tranehuse</p>	<p>H.V. Larsens Maskinfabrik Frederikshavn</p>
<p>Steffen Møllgaard Ruds Vedby</p>	<p>Alfred Nejsum Østervrå</p>
<p>Bagermestrenes Rugbrødsfabrik A/S Sønderborg</p>	

<p>Erik Gunner Hansen aut. gas- og vandmester Byledet 4 4000 Roskilde</p>	<p>Guitar og Luth Gyda Scheelhardt Søndre Fasanvej 67 (Løvgården) FAsan 1580</p>
<p>John Sørensen 6700 Esbjerg</p>	<p>Materialist MATAS v/Jørgen Körner Bagsværd Hovedgade 103 Tlf. (01) 98 34 31 Jydeholmen 55 ved linie 14's endestation Tlf. (01) 74 18 43</p>
<p>STØT Kammeraternes Hjælpefond</p>	<p>Hans Jensens Eftf. Bredgade 4 7430 Ikast</p>
<p>Åbyhøj Maskinsnedkeri Åbyvej 100 Åbyhøj Tlf. (06) 15 83 79</p>	<p>J.H. Møller Frederiksgade 2 8000 Århus C</p>
	<p>Gurre Købmandshandel Kvistgård</p>
	<p>VÆRN OM NATUREN</p>
<p>Brdr. Havbjergs Vognmandsforretning Hover pr. 6971 Spjald Tlf. (07) 34 80 99</p>	<p>Bogbinderi V. Hansens Eftf. Gothersgade 91 1173 København K</p>
<p>J.H. Møller Århus</p>	<p>J. Henriksen Stoholm</p>
<p>VÆRN OM NATUREN</p>	<p>VÆRN OM NATUREN</p>

POUL MADSEN
Bovvej 1-3 - Padborg

AABENRAA MARGARINEFABRIK

Nybro 5 - 6200 Aabenraa
Tlf. (046) 2 24 69

**TOMMERUP
PAKHUSFORRETNING**
Toldbodgade 19 - 5000 Odense
Tlf. (09) 13 65 65

FA. F. O. SCHMIDT
Vand - Varme
Værksted:-Kærgade 73
8900 Randers

Gælder det moderne butiksinventar
og vinduesudstyr, ring: (01) 97 55 11
HINDSGAUL A/S
Måløv

**ODENSE
SEGLMÆRKEFABRIK A/S**

**Værn om vor
smukke natur!**

A/S Ilford Automobiles
Hvidovrevej 79
Tlf. (01) 75 05 68

Værn om naturen!
O. + P.K.

Poul Pedersen Kolind	Valdemar Rasmussen Hornslet
Brdr. Christensen Søndre Ringvej 1 Blokhuis Tlf. (08) 24 90 98	H. Hans Nordland & Arne Stentebjerg 6700 Esbjerg
J. Fogeds Olieimport Haderslev	Hvam & Søn A/S Hillerød
I.H. Kock manufaktur Perlegade 27 Sønderborg	Sophus E. Johnsen & Co. skibshandel Hanvegade 32 8000 Århus C
Gern Revision Tlf. (06) 87 50 99	Aksel Engblom Valby
A.J. Jensen købmand Alminde pr. Almind	Erik M. Poulsen Hjelmsø - Sneslev Tlf. (03) 64 10 11
Sv. Zink Christensen Bording Station	Jenny Ruby Ålborg
Hans Henriksen & Co. A/S Nykøbing Falster	A.C. Lauritzen & Anders Næsby Ålborg
B. Kristensen pottemager Mariager	John M. Pedersen købmand Åbenrå
Nyborg Apotek	Knud Larsen smedemester Grønnegade 29 Nykøbing Mors

Hitler ville flytte Nelson til Berlin

NY BOG AFSLØRER TYSKERNES INVASIONSPLANER I ENGLAND

Hvis det var lykkedes Adolf Hitler at realisere de tyske planer om at invadere England i september 1940, ville han fjerne søjlen på Trafalgar Square i London med den britiske admiral Horatio Nelson og flytte den til Tyskland, hvor den skulle stilles op i Berlin.

Invasionen mislykkedes, og Nelson-monumentet, der er rejst til minde om søheltens sejr ved Aboukir (1778), København (1801) og Trafalgar (1805) er intakt endnu. Hitlers kuriøse forehavende afsløres af den britiske historiker Norman Longmate i Bogen "If Britain had Fallen", der udkommer i september, fortæller The Observer.

Longmate har flere spændende ting at berette, hvis England var faldet i tyskernes hænder, og det er tænkeligt, at flere af dem er så kontroversielle, at de ikke kommer til at stå uimodsagt.

Den britiske historiker hævder således, at canadierne ikke var videre ivrige efter at give kongefamilien husly. Det var ikke så meget på grund af manglende loyalitet, men mere fordi de så praktisk på verdensbegivenhedernes udvikling.

Det var allerede bestemt, at en eventuel britisk eksilregering skulle slå sig ned i Canada. Premierminister Winston Churchill ville derved få en position meget lig general de Gaulles i London, og canadierne frygtede, at han ville blive mere magtfuld end ønskeligt, hvis også kongefamilien slog teltpælene op i Canada.

Det britiske krigskabinet afviste enhver tanke om overgivelse og havde været uforberedt, hvis der alligevel var kommet noget ud af tyskernes invasionsplaner. Longmate mener, at Kong George VI havde været nødt til at tage til Bahama-øerne, hvis han skulle forlade England.

Her sad hans "landflygtige" broder, hertugen af Windsor, som guvernør, og Kongen ville således formelt være undergivet broderen, der var britisk konge i 10 måneder i 1936, men abdicerede som følge af det uønskede ægteskab med Wallis Simpson.

Den tyske grundighed fornægter sig

ifølge Longmate ikke. De havde udarbejdet regler for fiskeri i de britiske floder, og de havde bestemt, hvilke billeder der skulle stjæles fra National Gallery, et af verdens fornemste maleri-

museer, der ivotrigt ikke ligger så langt fra Trafalgar Square.

De tyske Gestapo-folk, der var udset til at holde øje med englænderne, var ikke glemt. De skulle have til huse i de mest velrenommerede britiske klubber.

Longmate har ikke afsløret, om det var briter, der kunne tænkes at virke som værnemagere. Der ruller ingen hoveder i bogen. Det ville måske også have været for bitter en pille at sluge, kommenterer The Observer.

Dagbogsblade

HAGEKORS PÅ FYN SK KIRKES PRÆDIKESTOL

"Præst, du er fascist, nazist og racist"!

Odense den 25. juli. Væggene i kirkerummet i Årup Kirke på Fyn skal vaskes grundigt, før kirkegængerne igen kommer til gudstjeneste. Menighedsrådet aflyste søndag gudstjenesten p.g.a. hærværk, der omfatter overmaling af væggene med slagord som: "Præst, du er fascist, nazist og racist"!

På prædikestolen var malet et hagekors.

Hærværket fandt sted lørdag nat, da et ukendt antal gerningsmænd skaffede sig adgang til kirken.

Pastor Hakon Svane mener, at aktionen skyldes hans fornylig fremførte højreorienterede politiske indstilling. Han har planer om at starte et nyt parti, der skal samle højrekræfterne i Danmark.

Hakon Svane siger til "Fyns Tidend", at det er på tide, at "vi får øjnene op for, at venstrefløjens artikulerer sig med unacceptable udenomsparlamentariske metoder".

Episoden er meldt til politiet i Assens.

TIL MINDE OM

DEN 20. JULI 1944

Bonn. Forbundsregeringen understregede på 28 års dagen for det mislykkede attentat på Adolf Hitler den moralske og politiske forpligtelse, som den 20. juli 1944 har for nutiden. På mindearrangementer i Bonn og Berlin fremhævede kanslerkontorminister Horst Ehmke, forbundsministeren for indretyske anliggender Egon Franke samt hærens inspektør, generaløjtnant Ernst Ferber, ofrenes fortjenester.

NAZIBØDLER

Tysk TV 1 bragte i farver den 17. juli filmen: "Der Film des Henkers". Det var en dokumentarberetning om den berygtede proces efter Goredler-modstandsgruppen og oberst Graf von Stauffenberg's mislykkede forsøg på et bombattentat mod Adolf Hitler den 20. juli 1944.

Der er endnu engang grund til at beundre det vesttyske fjernsyn for, at det så ofte som muligt minder om den grufulde fejltagelse det var, at man lod Hitler komme til magten.

WERNER BEST FOR SVAG TIL PROCES

Domstol afsagde løsladelseskendelse

Berlin den 3. august. Den tidligere SS-mand og tyske rigsbefuldmægtigede i Danmark, dr. Werner Best, vil ikke foreløbig — om overhovedet nogensinde — blive stillet for en vesttysk domstol, selvom anklagemyndigheden beskylder ham for drab på mindst 8.723 polakker, størsteparten jøder. Den vestberlinske domstol, der behandler sagen mod Best, afsagde onsdag løsladelseskendelse over den anklagede med den begrundelse, at han af sundhedsmæssige grunde ikke for øjeblikket anses for egnet til at gennemføre en proces af mindst et halvt års varighed. I en lægeerklæring siges det, at Best lider af aldersbestemte lidelser, og denne erklæring støttes af fire tidligere erklæringer. Best er nu 64 år.

Best, der bortset fra syv måneders løsladelse, har siddet fængslet siden anholdelsen i marts 1969, skal i fremtiden melde sig hver 14. dag hos politiet,

der også har hans pas og identitetskort i varetægt. Selve anholdelsesbeslutningen over Best opretholdes.

I det 1 00 sider lange anklageskrift beskyldes Best for som kontorchef i hovedkontoret for rigssikkerhed at være medansvarlig for masseeksekutionerne af omkring 9.000 polakker, størsteparten jøder, i tiden mellem september 1939 og juni 1940.

I de sidste to år af anden verdenskrig var Best rigsbefuldmægtiget i Danmark. Efter krigen dømtes han til døden i Danmark, men blev udvist i 1951. Derefter var han juridisk rådgiver for en stor vesttysk industrikoncern.

7 UD AF 8 FANDT HAM SKYLDIG

Den tidligere SS-Hauptsturmführer i Hitlers Reichsicherheitshauptamt, Franz Novak, der i 1964 i Østrig blev idømt 8 års fængsel for medvirken i planerne for jødernes deportation til tilintetgørelseslejre, fik imidlertid denne dom ophævet af den østrigske højesteret.

Sagen blev genoptaget i 1966, men da blev Novak frikendt, fordi halvdelen af nævningene indrømmede, at der havde foreligget et tilfælde af "Befehlsnotstand". Denne åbenbare fejltagte dom blev også ophævet.

I en tredje Novak-proces blev dommen annulleret p.g.a. formelle fejl ved højesteret, og derfor påbegyndtes den 20. marts i år for fjerde gang i Wien retssag mod Eichmanns medhjælper. Den 13. april faldt kendelsen, idet 7 ud af 8 nævninge erklærede Novak for skyldig. Dommen lød på 7 års fængsel, der dog for størstedelen ansås for udstået under de tidligere faser af sagen.

VENTER PÅ VIDNER FRA UDLANDET

Iværksættelsen af massetilintetgørelsen af Østpolens jøder gik under dæknavnet "Aktion Reinhard".

Lederen af denne, Odilo Globocnik fra Kärnten i Østrig, unddrog sig efter krigen retfærdigheden ved at begå selvmord, men hans stabschef, den daværende SS-Sturmbannführer, Ernst Lerch, blev i september 1971 anholdt. Han har siden siddet i varetægtsarrest, indtil han blev løsladt derfra i januar.

Den 15. maj begyndte processen imod ham. Hans medskyldige, tidligere SS-Hauptsturmführer, Helmut Pohl, er ligeledes anklaget.

Retten i Klagenfurt har imidlertid udskudt processen på ubestemt tid, idet forsvarer har gjort indvendinger, fordi en række udenlandske vidner, der har været afhørt under forundersøgelsen, ikke har kunnet møde for retten i strig.

BYGMESTRE AF GASKAMRE FOR RETTEN

Ved processen i Wien mod de to bygmestre af gaskamre og krematorier i tilintetgørelseslejren Auschwitz, Walter Dejaco og Fritz Ertl, der begyndte den 18. januar i år, faldt der dom den 10. marts, hvor de begge blev frikendt.

Hvad skyldsspørgsmålet angår, da havde nævningene kendt Ertl, der dog af al magt havde forsøgt at slippe bort fra Auschwitz for "skyldig i indirekte medvirken", mens Dejaco, der var tjenstivrig og var blevet i Auschwitz til det sidste, men som hævdede, at han ikke vidste, hvortil bygningerne skulle bruges, for "ikke skyldig i indirekte medvirken".

VIDNER FRA ISRAEL

Den 25. april i år begyndte i Wien under samme dommer og samme statsadvokat en anden Auschwitz-proces mod to wienere, der havde forrettet tjeneste som SS-folk i Auschwitz-lejren. Otto Graf og Franz Wunsch. Afhøringen af de vigtigste vidner - frem for alt fra Israel - er begyndt.

PROTEST MOD FRIFINDELSE

En frifindelse af tidligere SS-Unterscharführer, Johan Gogl, der forrettede tjeneste i koncentrationslejren Mauthausen, og som har været anklaget ved retten i Linz i Østrig, hvor dommen faldt den 4. maj i år, har i modsætning til Dejacos frifindelse i Auschwitz-sagen vakt almindeligt røre.

Allerede ved domsafsigelsen kom det i retssalen til mishagsytringer, og nogle dage senere blev der demonstreret foran den østrigske ambassade i Washington i protest mod dommen.

Kort tid senere spurgte den østrigske

vicekansler, Häuser, ved en mindetale i Mauthausen, om afgørelsen i denne og andre processer skyldtes ret og retfærdighed eller havde været påvirket af nynazistisk indflydelse?

I Østrig har man hidtil fremhævet, at Østrig jo blev besat med magt i 1938 og var blevet befriet i foråret 1945, men man overser samtidig, at store dele af den østrigske befolkning havde været inficeret med nazismens gift.

ANHOLDT FOR MASSEHENRETTELSE

Siden den 25/11 1971 har seks tidligere medlemmer af Polizeibataillon 306 stået anklaget ved retten i Frankfurt. Denne enhed har i årene 1941 og 1942 udført massehenrettelser af russiske krigsfanger og ghettoindbyggere (af hvilke den blodigste var massemordet i Pinsk).

Det mest bemærkelsesværdige vidneudsagn er hidtil afgivet af den østrigske jurist, dr. Klaus Hornig: Som Gerichts-offizier ved politibataillonnen havde han "kammeratligt belært" sine undergivne om, at de kunne nægte at udføre befalinger, der opfordrede til forbrydelse. Hans enhed havde ikke deltaget i myrderierne. Hornig selv var ikke blevet anklaget for ulydighed, da mordaktionerne skulle holdes hemmelige, men derimod for "undergravelse af mandstugten".

LANGMODIGHED

Til trods for at antropologen Hans Fleischhacker bevisligt har deltaget i undersøgelser af Auschwitz-fanger, der senere blev ført til Natzweiler og myrdet der, underviser han stadig i biologi ved universitetet i Frankfurt, fordi man ikke har kunnet bevise, at han, på det tidspunkt, hvor han foretog sine undersøgelser i tilintetgørelseslejren, vidste, at de ofre, han udtog, skulle aflives ved gas og derpå præpareres for at indgå i en skeletsamling.

Kammeraternes Hjælpefond

er raske kammeraters hilsen
til de syge